

Αξιολόγηση και κριτική επισκόπηση της Νομοθεσίας των Δημοσίων Έργων

Αντώνιος Σ. Δημητρόπουλος
Πολιτικός Μηχανικός Τ.Ε. και Μεταπτ. Φοιτητής
ΔΧΤ/ΣΘΕΤ, ΕΑΠ

antony.dimit@gmail.com , std112516@ac.eap.gr

Δρ. Φωτεινή Κωνσταντακοπούλου
Μέλος ΣΕΠ ΔΧΤ/ΣΘΕΤ, ΕΑΠ

Konstantakopoulou.foteini@ac.eap.gr

Περίληψη – Η παρούσα εργασία ασχολείται με το σύνολο της παραγωγής των Δημοσίων Έργων από την φάση σύλληψης μέχρι την φάση υλοποίησής τους. Στην εργασία γίνεται καταγραφή των προβλημάτων που υπάρχουν στο σύνολο των διαδικασιών παραγωγής των Δημοσίων έργων, αλλά και των προβλημάτων που έχουν παρουσιαστεί κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' βαθμού. Επίσης γίνεται προσπάθεια καταγραφής των κενών των προβλημάτων και των επικαλύψεων που υπάρχουν στην νομοθεσία που εφαρμόζεται στα δημόσια έργα, μετά από την χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων, του νέου νόμου δημοπράτησης και εκτέλεσης των Δημοσίων Έργων (Ν.4412/2016), του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, και των νέων συντέλεσης των απαλλοτριώσεων και των αδειοδοτήσεων, πριν την δημοπράτησή τους.

Κυριότερα συμπεράσματα της εργασίας είναι ότι υπάρχει ανάγκη έκδοσης αρκετών νομοθετημάτων και βελτίωσης των ήδη εκδοθέντων, τα οποία είναι απαραίτητα, για την συντόμευση των διεργασιών και την απαλοιφή των παρανοήσεων κατά την διαδικασία παραγωγής των δημοσίων έργων. Έχουν γίνει αρκετά θετικά βήματα, από την ισχύουσα νομοθεσία για την βελτίωση της διαφάνειας, αλλά απαιτούνται και κάποια ακόμα σε διαφορετικούς τομείς όπως είναι ο τρόπος εξέτασης των αξιολογήσεων για τις Ασυνήθιστα Χαμηλές Προσφορές ή η διοίκηση των έργων από την πλευρά του Φορέα κατασκευής. Τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται για την διάχυση της πληροφορίας στο διαδίκτυο με μικρές βελτιώσεις μπορούν να γίνουν ποιο λειτουργικά. Πρέπει να γίνει εστιασμένη ενημέρωση των υπαλλήλων των αναθετουσών αρχών σε διάφορα σημεία της διαδικασίας παραγωγής αλλά και πίεση σε φορείς όπως το Ελεγκτικό Συνέδριο για την εκμετάλλευση στο έπακρο των σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων.

Λέξεις-Κλειδιά: Παραγωγή δημοσίων έργων, νομοθετικό πλαίσιο παραγωγής δημοσίων συμβάσεων έργων, στάδια παραγωγής δημοσίων έργων

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παραγωγή των Δημοσίων Έργων περνάει αρκετές φάσεις από την σύλληψή τους έως την ολοκλήρωσή τους. Με την παρούσα εργασία θα γίνει προσπάθεια καταγραφής των διαδικασιών που ακολουθούνται στην παραγωγή των Δημοσίων Έργων, των νομοθετικών κενών που υπάρχουν, των επικαλυπτόμενων σημείων που χρειάζονται βελτίωση

ή κατάργηση μέρους αυτών ή επεξήγηση και προτάσεις βελτίωσης παρόντων διαδικασιών και νομοθετημάτων, οι οποίες θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανομή του χρόνου των Δημοσίων Υπαλλήλων που ασχολούνται με τις επιβλέψεις των δημοσίων έργων και της πληροφορίας που διοχετεύεται στο διαδίκτυο η οποία είναι χρήσιμη αλλά υπερβολική σε κάποια σημεία λόγω της επανάληψης.

II. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΈΡΓΩΝ

A. Χρηματοδότηση

Κάθε έτος εκδίδεται εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης με την δίνονται οι γενικές οδηγίες, οι προϋποθέσεις, οι απαιτήσεις για την ένταξη και πρότυπα τεύχη που πρέπει να συμπληρωθούν για να ενταχθεί ένα έργο στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του έτους και τον προγραμματισμό Δαπανών για την επόμενη τριετία.

Η επιλογή της χρηματοδότησης γίνεται ανάλογα με την Πρόσκληση του κάθε προγράμματος, με προτεραιότητα πάντα, τα τελευταία χρόνια την ένταξη σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, εάν υπάρχει πρόγραμμα που να μπορεί να ενταχθεί το έργο.

B. Αδειοδοτήσεις

Με τον Ν.4014/2011 ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και οι υπηρεσίες που έχουν την αρμοδιότητα να παρέχουν περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων, ανάλογα με την κατάταξη του κάθε έργου με βάση την ΔΙΠΑ/οικ.37674/27.7.2016 απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Όταν τα έργα πρόκειται να αποκαταστήσουν προβλήματα από ακραία φυσικά φαινόμενα ακολουθούνται οι διαδικασίες που περιγράφονται στην 202162/2012 & στην 203913/2012 εγκυκλίου της ΕΥΠΕ. Εντός των νόμων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση αναφέρονται οι επιμέρους άδειες και γνωμοδοτήσεις που χρειάζονται ανάλογα με το έργο, από τις αρχαιολογικές υπηρεσίες, από το Δασαρχείο ή τις Διευθύνσεις Δασών, από το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο κλπ.

Τέλος εάν πρόκειται για έργο συντήρησης ή αποκατάστασης χωρίς τροποποίηση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών της οδού και επαναφορά της στην

προηγούμενη κατάσταση τότε μπορεί να ζητηθεί απαλλαγή από την διαδικασία τήρησης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

C. Απαλλοτριώσεις

Οι απαλλοτριώσεις γίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2882/01, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

D. Επιλογή αναδόχου - Δημοπράτηση

Για την επιλογή του αναδόχου, την δημοπράτηση και την εκτέλεση ενός Δημόσιου έργου ακολουθούνται τα αποφασιζόμενα στο Ν.4412/2016. Οι αναθέτουσες αρχές όπως οι ΟΤΑ ακολουθούν τις διαδικασίες του Βιβλίου Ι του ν.4412/2016.

Με τον Ν.4013/2011 συστάθηκε η ΕΑΑΔΗΣΥ. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της έχει εκπονήσει πρότυπα τεύχη δημοπράτησης για τους διαγωνισμούς, έχει εκδώσει τέσσερις (4) τεχνικές οδηγίες, και είκοσι τρεις (23) κατευθυντήριες οδηγίες. Επίσης στον ιστότοπό της διατηρεί σελίδα με διαρκή ενημέρωση του Ν.4412/2016.

Για τα έργα άνω των 60.000 € είναι υποχρεωτική η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ (άρθ.36-37 του Ν.4412/2016), με τις δημοπρασίες να διεξάγονται από τριμελείς ή επταμελείς επιτροπές (άρθ.221 του Ν.4412/2016).

Ο προληπτικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ν.4129/2013) διενεργείται με έντυπα, ενώ θα έπρεπε να διενεργείται ηλεκτρονικά μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. Η απόφαση του Ελεγκτικού επίσης πρέπει να κοινοποιείται με ΦΑΧ και όχι με email ή μέσω ΕΣΗΔΗΣ, παρότι η χρήση του, ειδικά από τους οικονομικούς φορείς τείνει να καταργηθεί.

E. Τεχνική επάρκεια των αναθετουσών αρχών για τις δημόσιες συμβάσεις

Με το άρθρο 44 του Ν.4412/2016 εισάγεται η έννοια της τεχνικής επάρκειας των αναθετουσών αρχών για το σύνολο των δημόσιων συμβάσεων έργων και μελετών. Σε περίπτωση που η τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής ενός έργου δεν έχει τα απαραίτητα προσόντα τότε δίνεται η δυνατότητα στο ίδιο άρθρο για την σύναψη προγραμματικής σύμβασης με άλλο φορέα που έχει την τεχνική επάρκεια (§2 του αρθ.44 του Ν.4412/2016).

Η απαιτούμενη στελέχωση καθορίζεται με ΚΥΑ μεταξύ του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων και η οποία σύμφωνα με τον Ν.4412/2016 έπρεπε να έχει εκδοθεί εντός έξι μηνών από την έκδοσή του, χωρίς μέχρι σήμερα να έχει εκδοθεί.

F. Κατασκευή – Υλοποίηση έργου

Οι κανόνες εκτέλεσης της σύμβασης έργων στον Ν.4412/2016 αναφέρονται και αναλύονται στα άρθρα 129 έως 181. Στα παράδοξα του Ν.4412/2016 είναι ότι όσο μεγαλύτερη έκπτωση προσφέρει ο ανάδοχος, τόσο μικρότερη εγγυητική καλής εκτέλεσης του ζητείται.

Σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4412/2016 αρθ.157 & 151 §1 & 4 & του αρθ.26 του Ν.4024/2011, για τον ορισμό ή την κλήρωση των διαφόρων επιτροπών που απαιτούνται κατά την υλοποίηση του έργου (αφανών εργασιών, χαρακτηρισμού εδαφών, διαπίστωσης βλαβών κτλ) απαιτείται νομοθετική ρύθμιση καθώς παρατηρείται

να πραγματοποιούνται και τα δύο από φορέα σε φορέα κατασκευής.

G. Νομικό πλαίσιο για τους ΟΤΑ & οργανισμούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Με την ψήφιση του Ν.3852/2010 εγκρίθηκε το πρόγραμμα Καλλικράτης, με την νέα δομή και λειτουργία των Δήμων, των Αιρετών (πλέον) Περιφερειών και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Ο Ν.3852/2010 τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τον Ν.4071/2012.

Στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου αναφέρονται οι αρμοδιότητες, των οργάνων των Δήμων και των Περιφερειών (Περιφερειακού Συμβουλίου, Εκτελεστικής Επιτροπής, Περιφερειάρχη, Αντιπεριφερειάρχων και Οικονομικής Επιτροπής) στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ενέργειες για την κατάρτιση του προγράμματος των έργων, την έγκρισή τους, την Δημοπράτησή τους και την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής.

Στο άρθρο 100 του Ν.3852/2010 αναφέρονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος σύμφωνα με τους οποίους μπορούν να συσταθούν προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ των διαφόρων θεσμών του Δημοσίου (Δήμοι, Περιφέρειες, επιχειρήσεις αυτών, ΠΕΔ, ΚΕΔΕ, φορείς του Δημοσίου κτλ) σε περίπτωση που κάποιος από αυτούς δεν έχει την τεχνική επάρκεια για την κατασκευή κάποιου έργου. Πριν την υπογραφή των προγραμματικών συμβάσεων, παραδόξως διενεργείται προληπτικός έλεγχος από το ελεγκτικό συνέδριο, παρά το γεγονός ότι δεν καταβάλλεται κάποιο αντίτιμο για την παροχή των υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης και οι διαδικασίες του έργου για το οποίο υπογράφεται η προγραμματική σύμβαση ακολουθούν όλους τους ελέγχους ανάλογα με το ύψος τους.

Στα άρθρα 6 & 7 της με αριθ. 248595/27.12.2016 απόφασης, με την οποία εγκρίθηκε ο Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, αναφέρονται οι αρμοδιότητες των τεσσάρων Διευθύνσεων Τεχνικών Έργων και των τμημάτων που τις απαρτίζουν, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, για την παραγωγή των Δημοσίων Έργων.

H. Γενική Διοικητική - Δημοσιονομική Νομοθεσία

Με τον Ν.3861/2010, για την ενίσχυση της διαφάνειας ψηφίστηκε η υποχρεωτική ανάρτηση στο διαδίκτυο διαφόρων Νόμων και πράξεων του Ελληνικού Δημοσίου.

Ανάμεσα στις πράξεις που αναρτώνται στο πρόγραμμα Διαύγεια είναι και οι Περίληψεις των διακηρύξεων, οι αποφάσεις και οι πράξεις ανάθεσης και κατακύρωσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, έργων μελετών & παροχής υπηρεσιών των ΝΠΔΔ, του Δημοσίου, των φορέων των ΟΤΑ και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (άρθ. 2 §4.16 του Ν.3861/2010). Παρά το γεγονός ότι δεν αναφέρεται η υποχρέωση ανάρτησης των συμβάσεων Έργων στην νομοθεσία (Ν.3861/2010 και χρονική αλληλουχία καταχώρησης κλπ), αρκετές υπηρεσίες αναρτούν τις συμβάσεις στην διαύγεια καθώς υπάρχει πεδίο που αναφέρεται στην ανάρτηση συμβάσεων.

Στον Ν.4013/2011, με τον οποίο συστάθηκε η ΕΑΑΔΗΣΥ, και συγκεκριμένα στο άρθρο 11 αυτού συστάθηκε το ΚΗΜΔΗΣ. Με το άρθ.38 §1 του Ν.4412/2016, εξαιρέθηκαν από την υποχρέωση

δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ μόνο οι συμβάσεις κάτω των 1.000 Ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Στο ΚΗΜΔΗΣ αναρτώνται από διάφορες υπηρεσίες (καθώς δεν διευκρινίζεται κάπου στην νομοθεσία παραγωγής των δημοσίων έργων) και οι προγραμματικές συμβάσεις παρότι δεν έχουν οικονομικό αντικείμενο μεταξύ των υπηρεσιών που προβαίνουν σε προγραμματική σύμβαση.

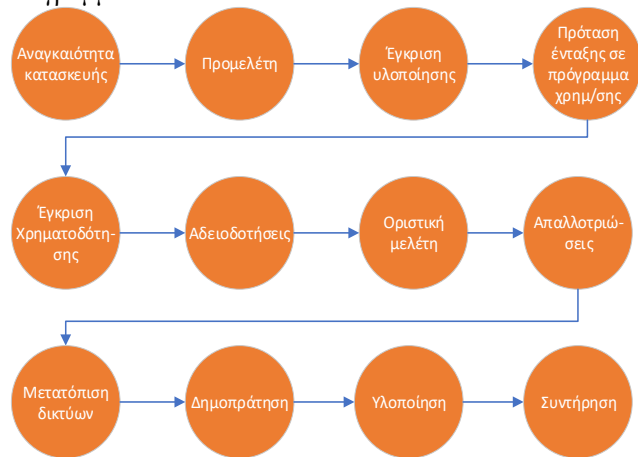
Κατά την φάση της ανάρτησης των εντολών πληρωμής, γίνεται ανάρτηση του διαβιβαστικού, από την τεχνική Υπηρεσία προς την αρμόδια υπηρεσία που έχει οριστεί ως υπόλογος για την πληρωμή της εντολής πληρωμής του εγκεκριμένου λογαριασμού του έργου. Κατά την ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ του λογαριασμού ζητείται ως προαπαιτούμενο το τιμολόγιο του αναδόχου γεγονός που βρίσκεται σε αντίθεση με την ισχύουσα νομοθεσία, καθώς ο ανάδοχος μπορεί να προσκομίζει το τιμολόγιο σε επόμενη φάση και συγκεκριμένα κατά την είσπραξη του λογαριασμού (άρθ.152 §8 του Ν.4412/2016).

Επίσης το ποσό του λογαριασμού καταχωρείται χωρίς ΦΠΑ σε ένα μοναδικό πεδίο και καταχωρώντας το ΦΠΑ σε ένα δεύτερο πεδίο αυτόματα υπολογίζεται το ποσό του λογαριασμού. Όμως στον ίδιο λογαριασμό μπορεί να υπάρχουν ποσά που υπάρχει προσαύξηση για ΦΠΑ (πχ εργασίες, υλικά κτλ), αλλά και εργασίες που δεν προσαυξάνονται λόγω ΦΠΑ (πχ. προκαταβολή ή απόσβεση). Οι υπηρεσίες αναγκάζονται (μη νόμιμα αλλά χωρίς να έχουν άλλη επιλογή) να καταχωρούν όλο το ποσό του λογαριασμού είτε με ΦΠΑ είτε χωρίς, με συνέπεια να μην συμφωνεί η καταχώρηση 100% με τα αναγραφόμενα ποσά του έντυπου λογαριασμού. Για την σύννομη καταχώρηση των εγκεκριμένων ποσών θα έπρεπε να υπήρχε και δεύτερη καταχώρηση ποσού λογαριασμού το οποίο να δέχεται διαφορετικό ΦΠΑ ώστε να υπάρχει πλήρης αντιστοίχιση των ποσών του υπογεγραμμένου λογαριασμού με τα αναρτηθέντα στο ΚΗΜΔΗΣ.

1. Διαδικασίες παραγωγής δημοσίων έργων

Τα στάδια που περνάει ένα δημόσιο έργο από την σύλληψή του έως την ολοκλήρωσή του είναι αρκετά πολύπλοκα και μεγάλης διάρκειας.

Οι διαδικασίες που απαιτούνται για την παραγωγή των δημοσίων έργων από την φάση της σύλληψής του έως των φάση υλοποίησής του, καταγράφονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Γράφημα 1: Στάδια Παραγωγής Δημοσίων Έργων

Ανάλογα με την χρηματοδότηση είναι διαφορετικά τα απαιτούμενα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η πρόταση ένταξης του έργου και διαφορετικό το Τεχνικό δελτίο που πρέπει να συμπληρωθεί.

Επίσης μετά την εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (e-ΠΔΕ), απαιτείται και η ηλεκτρονική συμπλήρωση των προς ένταξη έργων. Η παραγωγή των τεχνικών δελτίων που παράγεται από το πρόγραμμα όμως είναι διαφορετική από τα απαιτούμενα στην εγκύκλιο, με συνέπεια την σπατάλη χρόνου και χρήματος.

Για την ανάρτηση της έγκρισης του Πρωτογενούς Αιτήματος στο ΚΗΜΔΗΣ, το πρόγραμμα δεν δίνει την δυνατότητα εγγραφής του αρμόδιου υπουργού που υπογράφει την απόφαση ένταξης με συνέπεια οι αρμόδιοι φορείς να προβαίνουν σε αλχημείες για την ανάρτηση της απόφασης.

Κατά την σύνταξη των μελετών μεγάλο πρόβλημα είναι ότι δεν έχει γίνει ουσιαστική σύνταξη τιμολογίων έργων, με ανάλυση τιμών και σύμφωνα με τις σύγχρονες μεθόδους κατασκευής των εργασιών, και έτσι δεν μπορεί να γίνει μία μικρή αλλαγή των τιμολογίων, με χρήση άλλων υλικών ή μηχανημάτων.

Για την ομαλή συντέλεση των απαλλοτριώσεων αποτρεπτικοί παράγοντες είναι αφ' ενός η απροθυμία των Νομικών Υπηρεσιών για την υποβοήθηση των τεχνικών Υπηρεσιών και αφ' ετέρου η έλλειψη πρόβλεψης στην νομοθεσία για την ευθύνη και την συμβολή των αναδόχων μελετητών οι οποίοι συντάσσουν τα κτηματολογικά διαγράμματα και τους κτηματολογικούς Πίνακες.

Κατά την διαγωνιστική διαδικασία τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι κυρίως:

- Η έλλειψη ελεγκτικού μηχανισμού για τις περιπτώσεις άρνησης εκτέλεσης των καθηκόντων των υπηρεσιακών μελών της Επιτροπής Διαγωνισμού (ΕΔ).
- Η έλλειψη αναλυτικών οδηγιών της λειτουργίας των ΕΔ.
- Η έλλειψη αποκλειστικών προθεσμιών για την υλοποίηση του κάθε σταδίου από τις ΕΔ.
- Ποιο όργανο είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο των αιτιολογήσεων των Ασυνήθιστα Χαμηλών Προσφορών (ΑΧΠ) και με ποιες διαδικασίες διενεργείται.
- Η έλλειψη οδηγιών για την εξέταση των αιτιολογήσεων των ΑΧΠ.
- Η έλλειψη οδηγιών για τους λόγους που μπορεί να ζητηθούν αιτιολογήσεις για τις ΑΧΠ.

Κατά την υλοποίηση του έργου είναι επιβεβλημένη η επικαιροποίηση, η συμπλήρωση και η έγκριση Τεχνικών Προδιαγραφών για το σύνολο των εργασιών που απαιτούνται για το σύνολο των κατηγοριών των Δημοσίων Έργων.

Όταν η μελέτη έχει συνταχθεί από εξωτερικό ανεξάρτητο γραφείο μελετητών οι μελετητές συμμετέχουν στην κατασκευή ως Μελετητές - Τεχνικοί Σύμβουλοι. Για τις αρμοδιότητες, τα καθήκοντά τους και τον τρόπο που θα πληρωθούν αναμένεται η έκδοση απόφασης του Υπουργού ΥΠΟΜΕΔΙ. Σε κανένα σημείο της νομοθεσίας δεν προβλέπεται ευθύνη των μελετητών σε περίπτωση αστοχίας του έργου.

Η ηλεκτρονική υποβολή των επιμετρήσεων στην ΕΣΗΔΗΣ από το ΕΣΗΔΗΣ θα έπρεπε να προβλεπόταν να γίνει σε επεξεργάσιμη μορφή η οποία να περιλαμβάνει και τα σύνολα τους υπολογισμούς.

III. ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Μετά την ανάρτηση ερωτηματολογίου σε δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης και της αποστολή του στα εγγεγραμμένα μέλη της ΣΑΤΕ, λήφθηκαν τα κάτωθι αποτελέσματα:

Ερώτημα 2 : Αναφέρετε το επίπεδο σπουδών σας

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	78	70,27%
Απόφοιτος ΑΤΕΙ/ΤΕΙ/ΚΑΤΕΕ	32	28,83%
Απόφοιτος Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	1	0,90%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 1: Επίπεδο σπουδών

Ερώτημα 3: Θέση ή θέσεις στην εργοληπτική επιχείρηση.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ιδιοκτήτης	58	40,00%
Διευθύνων σύμβουλος	24	16,55%
Μέτοχος	25	17,24%
Μέλος	12	8,28%
Υπάλληλος	26	17,93%
Σύνολα	145	100%

Πίνακας 2: Θέση στην Εργοληπτική Επιχείρηση

Ερώτημα 4 : Μεγαλύτερη τάξη πτυχίου που διαθέτει η εταιρεία.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
A1	2	1,80%
A2	4	3,60%
1η	22	19,82%
2η	37	33,33%
3η	25	22,52%
4η	14	12,61%
5η ή μεγαλύτερη	7	6,31%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 3: Μεγαλύτερη τάξη πτυχίου που διαθέτει η εταιρεία

Ερώτημα 5: Αναφέρετε τα χρόνια ασχολίας σας με διαγωνιστικές διαδικασίες

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
0-3 Χρόνια	10	9,01%
4-10 Χρόνια	27	24,32%
11-20 Χρόνια	35	31,53%
> 20 ετών	39	35,14%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 4: Εμπειρία ερωτούμενων

Ερώτημα 6: Από πού ενημερώνεστε για τις Δημοπρατίες έργων

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις			Αποκλειστική ενημέρωση		
	Αριθ /κά	Πο/στό	ποσοστό επί των συν/κών ατόμων	Αριθ /κά	Πο/στό	Πο/στό επί των συν/κών ατόμων
Από το ted	19	8,76%	17,12%	5	9,80%	4,50%
Από τις εφημερίδες	18	8,29%	16,22%	3	5,88%	2,70%
Από τους ιστότοπους (site) των Δήμων και Περιφερειών	58	26,73%	52,25%	9	17,65%	8,11%
Από την Διαύγεια	42	19,35%	37,84%	5	9,80%	4,50%

Από το ΕΣΗΔΗΣ	80	36,87%	72,07%	29	56,86%	26,13%
Σύνολα	217	100%		51	100%	46%

Πίνακας 5: Μέσα ενημέρωσης Ο.Φορέων, συνολικά & αποκλειστικά

Ερώτημα 7: Έχει βελτιώσει τη διαφάνεια η ηλεκτρονική Δημοπράτηση των Έργων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	100	90,09%
Όχι	11	9,91%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 6: Βελτίωση διαφάνειας μέσω του ΕΣΗΔΗΣ

Ερώτημα 8: Έχει βελτιώσει την διαφάνεια ο θεσμός της ΕΑΑΔΗΣΥ

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	96	86,49%
Όχι	15	13,51%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 7: Βελτίωση διαφάνειας μέσω της ΕΑΑΔΗΣΥ

Ερώτημα 9: Έχει βελτιώσει την διαφάνεια ο θεσμός της ΕΕΠΠ

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	26	82,88%
Όχι	19	17,12%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 8: Βελτίωση διαφάνειας μέσω της ΑΕΠΠ

Ερώτημα 11: έχει αυξηθεί ή έχει μειωθεί ο χρόνος που απαιτείται από την ημερομηνία αποσφράγισης μέχρι την συμβασιοποίηση ενός έργου.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	92	82,88%
Όχι	19	17,12%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 10: Επιβράδυνση διαδικασιών συμβασιοποίησης Έργων

Ερώτημα 12: Ποιος/οί θεσμός/οί πιστεύετε ότι είναι λόγος αύξησης του χρόνου συμβασιοποίησης του έργου.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Η σύσταση των επιτροπών δημοπρασίας μέσω του ΜΗΜΕΔ από διαφορετικούς φορείς	33	29,73%
Η εφαρμογή της ηλεκτρονικής δημοπράτησης των έργων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ	10	9,01%
Στο γεγονός ότι δεν υπάρχει χρονικό όριο στις επιτροπές για την σύσταση των πρακτικών	85	76,58%
Οι ζητούμενες αιτιολογήσεις για τις Ασυνήθιστα Χαμηλές Προσφορές	27	24,32%
Η έλλειψη οδηγιών – νομοθετημάτων για τις Ασυνήθιστα Χαμηλές Προσφορές	37	33,33%
Η έλλειψη κατάρτισης των επιτροπών	48	43,24%
Άλλο	5	4,50%

Πίνακας 11: Λόγοι αύξησης του χρόνου συμβασιοποίησης των έργων

Ερώτημα 13: πιστεύετε ότι η επαναφορά του μαθηματικού τύπου θα μπορούσε να βοηθήσει στην μείωση του ποσοστού έκπτωσης στις δημοπρατίες έργων.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	92	82,88%

Όχι	19	17,12%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 12: Επαναφορά μαθηματικού τύπου

Ερώτημα 14: Πόσο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε την διαφάνεια η αναγραφή στην διακήρυξη του ποσοστού έκπτωσης πάνω από την οποία θα ζητηθεί αιτιολόγηση

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Καθόλου	21	18,92%
Ελάχιστα	29	26,13%
Μέτρια	16	14,41%
Αρκετά	32	28,83%
Πάρα πολύ	13	11,71%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 13: Αναγραφή ποσοστού στην διακήρυξη πάνω από το οποίο η ΑΑ θα ζητήσει αιτιολόγηση για τις ΑΧΠ

Ερώτηση 15: Ποιο/α όργανο/α πιστεύετε ότι πρέπει να εξετάζει τις διευκρινήσεις των Οικονομικών φορέων για τις Ασυνήθιστα Χαμηλές Προσφορές

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις		
	αριθμητικά	Ποσοστό επί των απαντήσεων	Ποσοστό επί των ατόμων
Οι μελετητές του έργου	56	33,14%	50,45%
Η διευθύνουσα υπηρεσία	38	22,49%	34,23%
Η Προϊσταμένη Αρχή	19	11,24%	17,12%
Η Οικονομική Επιτροπή	20	11,83%	18,02%
Η Επιτροπή Διαγωνισμού	20	11,83%	18,02%
Άλλο	16	9,47%	14,41%
Σύνολα	169	100%	

Πίνακας 14: Όργανο που πρέπει να εξετάζει τις διευκρινήσεις στις ΑΧΠ

Από τα δεκαέξι στελέχη που απάντησαν "άλλο" στην ερώτηση έχουν κάνει προτάσεις τα δεκαπέντε, οι οποίες είναι:

A/A	Απάντηση
1	Ανεξάρτητος Φορέας
2	Ανεξάρτητη επιτροπή από μέλη του ΤΕΕ με κλήρωση
3	Επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων
4	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Έργων
5	Μικτή Επιτροπή από ιδιώτες
6	Συνδυασμός φορέων με κλήρωση
7	Ειδική επιτροπή εξειδικευμένη σε επίπεδο φορέα
8	Ειδική επιτροπή που θα υπάρχει σε κάθε υπηρεσία για όλους τους διαγωνισμούς και να τους κρίνει με τον ίδιο τρόπο;
9	Η Διευθύνουσα υπηρεσία με επιπτώσεις αν η αξιολόγηση είναι στρεβλή
10	Εκπρόσωπος των Εργοληπτών
11	Δεν πιστεύω στην αιτιολόγηση (λόγος αδιαφάνειας)
12	Να δίνεται το έργο στον μειοδότη
13	Κανείς
14	Δεν πρέπει να εξετάζονται
15	Κανένα όργανο. Να γίνεται ουσιαστική παραλαβή των έργων από ανεξάρτητες επιτροπές και όχι από "μαϊμού" επιτροπές που γίνεται τώρα.

Πίνακας 15: προτάσεις οργάνων που πρέπει να εξετάζουν τις αιτιολογήσεις επί των ΑΧΠ

Ερώτημα 16^α: Πόσο πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην επίβλεψη των δημοσίων έργων, η ανάθεση επίβλεψης σε εξωτερικούς συνεργάτες με σύμβαση έργου μετά από κλήρωση

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Καθόλου	17	15,32%

Ελάχιστα	21	18,92%
Μέτρια	21	18,92%
Αρκετά	38	34,23%
Πάρα πολύ	14	12,61%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 16: Βελτίωση της επίβλεψης με την ανάθεσή της σε εξωτερικούς συνεργάτες

Ερώτημα 16^β: Πόσο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε στην επίβλεψη των δημοσίων έργων, η σύσταση των διαφόρων επιτροπών (φυσικού εδάφους, αφανών, διαπίστωσης βλαβών) από διάφορες υπηρεσίες μετά από κλήρωση, όπως γίνεται στις επιτροπές δημοπρασίας.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Πάρα πολύ	4	3,60%
Αρκετά	24	21,62%
Μέτρια	30	27,03%
Ελάχιστα	21	18,92%
Καθόλου	32	28,83%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 17: Βελτίωση της επίβλεψης με την ανάθεση επιτροπών σε εξωτερικούς συνεργάτες

Ερώτηση 17^α: Πόσο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε η ανάθεση της επίβλεψης ενός έργου σε εξωτερικό ανεξάρτητο συνεργάτη/ες με σύμβαση έργου, στην βελτίωση της ποιότητας του έργου.

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Καθόλου	11	9,91%
Ελάχιστα	17	15,32%
Μέτρια	26	23,42%
Αρκετά	41	36,94%
Πάρα πολύ	16	14,41%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 18: Βελτίωση της ποιότητας του έργου με την ανάθεση της επίβλεψης σε εξωτερικούς συνεργάτες

Ερώτηση 17^β: Πόσο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε η ανάθεση της επίβλεψης ενός έργου σε εξωτερικό ανεξάρτητο συνεργάτη/ες με σύμβαση έργου, στην μείωση των εκπτώσεων

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Καθόλου	11	9,91%
Ελάχιστα	17	15,32%
Μέτρια	26	23,42%
Αρκετά	41	36,94%
Πάρα πολύ	16	14,41%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 19: Μείωση των εκπτώσεων με την ανάθεση της επίβλεψης σε εξωτερικούς συνεργάτες

Ερώτηση 18: Θα βοηθούσε την ποιότητα ενός έργου, η ανάθεση του ελέγχου των επιμετρήσεων σε εξωτερικό ανεξάρτητο συνεργάτη/ες με σύμβαση έργου

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	92	82,88%
Όχι	19	17,12%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 20: Βελτίωση της ποιότητας του έργου μέσω της ανάθεσης ελέγχου των επιμετρήσεων σε εξωτερικό συνεργάτη

Ερώτημα 19: Θα βοηθούσε την μείωση των εκπτώσεων ενός έργου, η ανάθεση του ελέγχου των επιμετρήσεων σε εξωτερικό ανεξάρτητο συνεργάτη/ες με σύμβαση έργου

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό

Ναι	61	54,95%
Όχι	50	45,05%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 21: Μείωση των προσφερόμενων εκπτώσεων στα έργα μέσω της ανάθεσης ελέγχου των επιμετρήσεων σε εξωτερικό συνεργάτη

Ερώτημα 20: Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητη η εγγραφή στο ΜΕΚ των επιβλεπόντων μηχανικών και ανάλογα με την ειδικότητα να ορίζονται για την επίβλεψη

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	75	67,57%
Όχι	11	9,91%
Ανάλογα με το έργο	25	22,52%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 22: Αναγκαιότητα εγγραφής στο ΜΕΚ και χρήση των επιβλεπόντων ανάλογα με την ειδικότητα

Ερώτηση 21: Είναι αρκετό για την επίβλεψη να έχουν τη σωστή ειδικότητα οι Προϊστάμενοι της Διευθύνουσας Υπηρεσίας

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Είναι αρκετό	10	9,01%
Δεν είναι αρκετό πρέπει να έχουν και οι επιβλέποντες	67	60,36%
Ανάλογα με την εμπειρία των επιβλεπόντων σε αντίστοιχο έργο	34	30,63%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 23: Αναγκαιότητα κατάλληλης ειδικότητας από τους επιβλέποντες σε περίπτωση που έχει κατάλληλη ειδικότητα ο Προϊστάμενος της ΔΥ

Ερώτηση 22: Έχετε συντάξει αναθεώρηση σε έργο μετά την εφαρμογή του Ν.4412/2016

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Ναι	17	15,32%
Όχι	94	84,68%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 24: Εμπειρία στελεχών στην σύνταξη αναθεώρησης με τις διατάξεις του Ν.4412/2016

Ερώτηση 23: Πόσο εύκολη θεωρείται την σύνταξη και τον έλεγχο της αναθεώρησης μετά την εφαρμογή του Ν.4412/2016

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις του συνόλου		Απαντήσεις των στελεχών που έχουν συντάξει αναθεώρηση	
	Αριθ/κά	ποσοστό	αριθμητικά	ποσοστό
Πολύ εύκολη	4	3,60%		0,00%
Εύκολη	1	0,90%		0,00%
Μέτρια	53	47,75%	12	70,59%
Δύσκολη	20	18,02%	4	23,53%
Πολύ δύσκολη	9	8,11%		0,00%
Αδύνατη	24	21,62%	1	5,88%
Σύνολα	111	100%	17	100%

Πίνακας 25: Δυσκολία σύνταξης αναθεώρησης στο σύνολο των απαντήσεων και στα στελέχη που έχουν συντάξει αναθεώρηση

Ερώτηση 24: Τι προηγείται στην σύνταξη η αναλυτική επιμέτρηση ή το ΠΠΑΕ

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	αριθμητικά	ποσοστό
Η αναλυτική επιμέτρηση	36	32,43%
Το ΠΠΑΕ	20	18,02%
Συντάσσονται παράλληλα	55	49,55%
Σύνολα	111	100%

Η αναλυτική επιμέτρηση	36	32,43%
Το ΠΠΑΕ	20	18,02%
Συντάσσονται παράλληλα	55	49,55%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 26: Έγγραφο που προηγείται. ΠΠΑΕ ή Αναλυτική επιμέτρηση

Ερώτηση 25: Ποιο πιστεύετε ότι είναι σωστό από τα παρακάτω

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	Αριθ/κά	ποσοστό
Η αναλυτική επιμέτρηση περιέχει το ΠΠΑΕ	30	27,03%
Το ΠΠΑΕ περιέχει την Αναλυτική επιμέτρηση	46	41,44%
Και τα δύο	21	18,92%
Κανένα από τα δύο	14	12,61%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 27: Αλληλεπίδραση αναλυτικών επιμετρήσεων & ΠΠΑΕ

Ερώτηση 26: Τι περιέχει η Τελική επιμέτρηση

Διατιθέμενες απαντήσεις	Απαντήσεις	
	Αριθ/κά	ποσοστό
Τις αναλυτικές επιμετρήσεις	18	16,22%
Τα ΠΠΑΕ	36	32,43%
Το σύνολο των αναλυτικών επιμετρήσεων και των ΠΠΑΕ	55	49,55%
Μέρος των αναλυτικών επιμετρήσεων και των ΠΠΑΕ	2	1,80%
Σύνολα	111	100%

Πίνακας 28: Περιεχόμενα Τελικής Επιμέτρησης

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Το δείγμα των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο είναι αντιπροσωπευτικό, καθώς καλύπτει μεγάλο φάσμα και σε εταιρείες και σε εμπειρία των στελεχών.

Το πεδίο για την κατάργηση των δημοσιεύσεων από τον έντυπο τύπο φαίνεται να είναι ώριμο, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό πλέον ενημερώνεται από ηλεκτρονικά μέσα.

Με την ηλεκτρονική δημοπράτηση των έργων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και με την σύσταση των θεσμών της ΕΑΑΔΗΣΥ και της ΑΕΠΠ φαίνεται ότι έχουν γίνει άλματα βελτίωσης της διαφάνειας.

Δεδομένου ότι έχουν αυξηθεί οι χρόνοι συμβασιοποίησης των έργων, όπως αναδεικνύεται με το ερώτημα (11), στο ερώτημα (12) αναζητούνται οι κυριότεροι λόγοι στους οποίους οφείλεται η αύξηση. Κυριότερος λόγος (76,58%) φαίνεται να είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει χρονικό όριο στις επιτροπές για την σύσταση των πρακτικών, με συνέπεια να πρέπει να νομοθετηθούν περιοριστικοί χρόνοι για τις επιτροπές, κατά περίπτωση. Δεύτερος λόγος καθυστέρησης (43,24%) πιστεύεται ότι είναι η έλλειψη κατάρτισης των επιτροπών, γεγονός που απαιτεί την έκδοση οδηγιών και την διενέργεια σεμιναρίων. Τέλος πρέπει να εκδοθούν οδηγίες και νομοθετήματα για τις ΑΧΠ.

Αρκετά μεγάλο ποσοστό (71%) των οικονομικών φορέων είναι θετικοί στην επαναφορά καινούριου είδους «Μαθηματικού τύπου», πιστεύοντας ότι θα συμβάλει στην μείωση των εκπτώσεων.

Η αναγραφή στην διακήρυξη του έργου του ποσοστού πάνω από το οποίο θα ζητηθεί αιτιολόγηση για τις ΑΧΠ, δεν φαίνεται να ενεργήσει θετικά για την μείωση των εκπτώσεων, παρόλα αυτά και επειδή δεν υπάρχει κάποια αρνητική επίπτωση θα μπορούσε να γίνει δοκιμή από κάποιες αναθέτουσες αρχές.

Στην εξέταση των αιτιολογήσεων των ΑΧΠ, πιθανά θα έπρεπε να συμμετέχουν οι μελετητές του έργου ή η

Διευθύνουσα υπηρεσία. Επίσης θα έπρεπε να εξεταστεί από τους νομοθετούντες ή από τις αναθέτουσες αρχές η σύσταση ανεξάρτητων επιτροπών ή αρχών σε επίπεδο φορέα ή υπηρεσίας για την ενιαία αντιμετώπισή τους.

Για την καλύτερη επίβλεψη που θα επιφέρει βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων έργων και πιθανή μείωση των εκπτώσεων, θα μπορούσε να ανατεθεί η επίβλεψη σε εξωτερικούς συνεργάτες μετά από κλήρωση.

Η ανάθεση ελέγχου των επιμετρήσεων πάντως, κατά την εκτέλεση του έργου σε εξωτερικό ανεξάρτητο συνεργάτη, δεν φαίνεται να πιστεύεται ότι θα φέρει σοβαρή βελτίωση στην ποιότητα του έργου (ερώτηση 18) αλλά πιθανά να επιφέρει μείωση των προσφερόμενων εκπτώσεων (ερώτηση 19).

Η εγγραφή των επιβλεπόντων μηχανικών στο ΜΕΚ φαίνεται να είναι απαραίτητη αλλά θα μπορούσε να εξετάζεται για την επίβλεψη και η φύση του έργου, καθώς σε περιπτώσεις συντηρήσεων και αποκαταστάσεων έργων πιθανά να μην είναι απαραίτητη η ακριβής ειδικότητα των επιβλεπόντων μηχανικών για την πραγματοποίησή τους, ή σε περίπτωση μεγάλης επηρείας ή κατοχής μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών που καλύπτει την απαιτούμενη ειδικότητα, κάτι που θα μπορούσε να προβλεφθεί στην νομοθεσία που βρίσκεται σε αναστολή (ΠΔ.71/2019).

Όταν οι διατάξεις για την αναθεώρηση των εργασιών τεθούν σε πλήρη εφαρμογή, θα πρέπει να εκδίδονται πάλι (όπως και με την προηγούμενη νομοθεσία) συντελεστές αναθεώρησης εργασιών από τον υπεύθυνο κρατικό φορέα.

Τέλος λόγω της μεγάλης σύγχυσης που υπάρχει για την αλληλεπίδραση που έχουν οι αναλυτικές επιμετρήσεις με τα ΠΠΑΕ, ως προς το ποιο περιλαμβάνει το άλλο και τι εξ αυτών περιλαμβάνει η τελική επιμέτρηση, παρότι με σωστή ανάγνωση της νομοθεσίας, είναι διακριτά τα βήματα, θεωρείται επιβεβλημένη η παροχή οδηγιών και η

διενέργεια σεμιναρίων προς τους εμπλεκόμενους για την διευθέτηση του ζητήματος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- N.4412/2016 (Α' 147/8.8.2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)»
- N.4129/2013 (Α' 52/28.2.2013), «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο»
- N.4014/2011 (Α' 209/21.9.2011), «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος»
- N.4013/2011 (Α' 204/15.9.2011), «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων...»
- N.3852/2010 (Α' 87/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»
- N.3861/2010 (Α' 112/13.7.2010), «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο "Πρόγραμμα Διαύγεια" και άλλες διατάξεις»
- ΠΔ.71/2019 (Α' 112/3-7-2019), «Μητρώα συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ.Τ.Ε)»
- Απόφαση 56902/215/2017 (Β' 1924/2.6.2017) του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)»
- Απόφαση 57654/2017 (Β' 1781/23.5.2017) του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης»

- Ο ιστότοπος www.eaadhsy.gr της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων
- Ο ιστότοπος www.pde.gov.gr της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
- Ο ιστότοπος www.sate.gr του Πανελληνίου συνδέσμου τεχνικών εταιρειών